

DE NOORD-BRABANDER

Staat- en Letterkundig Dagblad.

ABONNEMENTS . PRIJS

Voor de Stad . . / 12.

Franscooper post . n 14.

(Verschijnende driemaal in de week; Dingsdag, Donderdag, en Zaterdag)

POLITIEKE ASSOCIATIEN.

Onder dezen titel heeft de *Arnhemsche Courant*, in haar nummer van donderdag 10 december, onze beginselen omtrent die associatiën, blootgelegd in ons artikel van den 24 november II., getoetst aan hare eigene beginselen omtrent dat onderwerp; en de slotsom harer beschouwingen was, dat wij ons, omtrent dit punt niet op hetzelfde terrein bevinden. De *Arnist*, waarmede de *Arnhemsche Courant* hare redenering met ons heeft gehouden en de goede dank door haar over onze opinien uitgedrukt, maken het, naar ons inzien, tot pligt, onze gevoelens over een zoo gewichtig onderwerp nader bloot te leggen; te meer nog, daar de verwezenlijking van het grootste, zoo niet het eenigste middel, om tenmaal eens een varig gewenschte en hoogst dringende verbetering onzer staatsinstellingen te bekomen, ons naauw ter harte gaat. Ook bij ons geldt het vis *unita fortius* en juist daarom achten wij het van het hoogste belang, dat de eenstemmigheid reeds hesta bij het leggen der grondslagen, waarop de onderneming tot het verkrijgen dier verbeteringen moet gewestigd worden. Trouwens op losse grondslagen kan geen stevig gebouw worden opgericht.

Alvorens tot de eigenlijke behandeling van dit onderwerp over te gaan, is het hier wellicht de plaats, ons leedwezen uit te drukken over de omstandigheid, dat sommige onzer vrienden, met welke wij zoo gaarne eensgezind zouden denken, vermeend hebben het strijdpark te moeten verlaten, en in het voordeel der belangen, welke zij verdedigen, af te moeten zien, althans voor alsnog, van mede te ijverren tot het bekomen van verbeteringen, welke alleen door eene volledige grondwetsherziening kunnen verkregen worden (1.) Wij betreuren dit te meer, omdat dit besluit niet voortkomt uit de overtuiging dat onze tegenwoordige grondwet goed en voldoende is en zij geene hervorming darzelve noodig hebben. Men; zij beamen het, dat onze grondwet slecht is; maar vrees voor slechter houdt hen terug. Wij voor ons blijven met hart en ziel dezelfde gevoelens, welke zij hebben aan den dag gelegd; maar de gevolgtrekking welke

zij uit dezelve geput hebben, heeft onze overtuiging niet tot wankelen gebracht. Hetgeen zij vreezen dat gebeuren zal, zullen wij met al de kracht onzer overtuiging en met al de klem, waarvoor onze pennen vatbaar zijn en met al de middelen, welke ons door het gevoel van goed en recht zal ingegeven worden, bestrijden, wanneer het uur des strijds mogt aanbreken; hetgeen zij vreezen dat niet gebeuren zal, zullen wij op dezelfde wijze wettig te verkrijgen; doch die vrees is nog zoo diep niet in onze overtuiging binnengedrongen, dat wij ons verplicht kunnen rekenen af te zien van het streven naar datgene, wat wij, als trouwe burgers van Nederland, beschouwen als het eenig redmiddel voor ons zinkend Vaderland. Wij verbieden overigens de opinie dier vrienden even als zij zelve verklaard hebben die van anderen te verbieden, en zoo wij hierin al van hen verschillen, zal zelfs nimmer bij ons aanleiding geven, dat wij zouden ophouden aan hunne zijde te staan in de verdediging en handhaving der heilige zaak, die ons even dierbaar is.

Wij mogen het van eene andere zijde niet ontkennen, dat de oorzaak dezer terugtrekking voornamelijk te zoeken is bij eenigen onder hen, die als de ijverigste kampvechters eener grondwetsherziening optreden. De *Arnhemsche Courant* zelve heeft daarin een belangrijk aandeel, zoo als haar vrij duidelijk is onder het oog gebracht. Een ander tijdschrift, hetwelk niet minder liberaal is en den naam draagt van onder het patronaat van den liberalisten (?) der Nederlanders te staan, doch met welks naam wij niet eens onze kolommen willen besmeuren, is voorzeker wel allezins geschikt, om den moed te benemen aan een gedeelte der Natie, hetwelk even verhalzend naar eene verbetering onzer staatsinstellingen opziet, doch zich bezwaard acht daartoe mede te werken met mannen, die zulke beginselen aan den dag leggen en zoodanig begrip over eene grondwetsherziening schijnen te koesteren, dat het niet mogelijk is, dat het bedoelde gedeelte der Natie zich daarmede vereenige. Die mannen handelen verkeerd; zij moesten zich herinneren, dat indien dat gedeelte der Natie zich geheel onttrok aan de medewerking tot het verwezenlijken van den thans zich meer en meer uitbreidenden wensch, die verwezenlijking eene verhaalde schrede achter uit zou gaan. Wij hebben vermeend de behandeling van

ons onderwerp, door deze aanstelling te moeten vooraf doen gaan; eensdeels om openhartig en onbewimpeld de beginselen bloot te leggen, welke ons in deze, zoo gewichtige zaak leiden en, ten anderen, omdat deze voorstelling de verklaring behelst van vele denkbeelden, welke wij welligt, in den loop onzer behandeling zullen nederschrijven.

Daar velen onzer Lezers de opvolgende reeks onzer nummers niet onder zich houden, zal het niet doelloos geacht worden eenige schreden achterwaarts te gaan en nogmaals in het kort den inhoud te vermelden van het artikel in den *Noord-Brabander*, hetwelk tot onderwerp heeft gediend tot de beschouwingen der *Arnhemsche Courant*.

In ons nummer van 24 november II. beaantden wij het nut van associatiën, ja zelfs beschouwden wij dezelve als noodzakelijk, om eenmaal tot het doel onzer wenschen en pogingen te geraken. Wij verklaarden ons bereid, om met al de kracht onzer overtuiging het denkbeeld van associatiën in de hand te werken. Doch, het hooge gewigt, aan dat plan verbonden, beseffende en van de andere zijde overtuigd, dat, wanneer men een doortastend middel aanwendt, men ook naauwkeurig deszelfs gevolgen berekenen moet en al het mogelijke moet aanwenden om de doeltreffende werking van het middel te verzekeren, beleden wij ons gevoelen, dat het noodzakelijk is, dat de Natie, tot eene associatie opgeroepen, wete, onder welken vanden zij zich scharen zal en wie het zijn, die haar onder hunne banieren wenschen te verzamelen. Wij achtten het noodzakelijk, dat een openhartig en verstaanbaar programma van het doel der associatie bekend gemaakt wierd, en de slotsom onzer beschouwingen was deze;

« Dat dan zij, die het denkbeeld eener associatie koesteren en onder de Natie willen verspreiden, zich openlijk verklaren, dat zij die zijn, wij en dat zij die middelen willen wij daartoe te gebruiken. Die het met ons wil, schape zich aan onze zijde en met vereende krachten zullen wij er naar streven, het te verkrijgen. Aan die voorwaarden maakten wij het afhankelijk, of wij ons bij eene zoodanige associatie wagen kunnen. Op dien voet alleen verbleef dat wij ons gedegen, associatiën te bepalen, wanneer het programma onze vereeniging dig werd gekend. Wij deden

(1.) Zie *Nederlandsche Catholyke Stempelen* no. 43 a. c.

wij alleen op dien voet nuttige en vrucht aanbrengende associatiën begrijpen kunnen, anderdeels omdat wij daarin alleen den waarborg kunnen vinden, dat wij, door ons aan de associatiën te vereenigen, niet arrêt kunnen worden en welligt, zonder het te weten, de hand leggen aan plannen en ontwerpen, welke onzen eigen ondergang herokkenen zouden; hetgeen naar ons inzien duidelijk genoeg doorstraalt in de laatste regels van ons bovenaangehaald artikel.

Na aldus op nieuw onze gevoelens en beginselen te hebben blootgelegd, blijft ons over te onderzoeken, hoe dezelve door de *Amsterdamsche Courant* zijn opgenomen en welke beschouwingen door haar in het midden zijn gebragt, om haar verschil van gevoelen met ons te regtvaardigen. In een volgend nummer zullen wij hieraan een artikel wijden.

KERKELIJKE STAAT

ROME 11 december 1846. De Zwitsersche regementen, in dienst der Pauselijke Staten, zijn meer dan ooit in populariteit gewonden in de Marken en de Legation. De verbittering, welke tegen hen bestaat, heeft te Bologna eenige ongeregeligheden veroorzaakt. De Zwitsersche officieren, geraakt door de plundertochten, tegen hen, in een tooneelstuk voorkomende, hebben hun beklag gedaan bij het gezag, hetwelk bevel gegeven heeft de voorstellingen van de stuk te staken. Doch het publiek, hetwelk reeds zijne kaartjes genomen had, heeft het geld teruggevorderd, hetwelk door de administratie van het tooneel geweigerd werd: daaruit ontstonden eenige wanorden.

Men moet aan gebeurtenissen van dien aard geen grooter gewigt hechten, dan zij waardig zijn. Tot heden hebben de Legation eene verknochtheid en vertrouwen jegens Pius IX aan den dag gelegd, welke om eene tooneel-operschudding of eene muiterij van eenige studenten niet gezegd mogen worden afgenomen te zijn. De naam van Pius IX zal altijd daar als overal, eene banier van goede orde zijn, om welke het gansche volk zich scharen zal. De zaak der Zwitsers kan eerst door den tijd haar bealag krigen; de regering kan de overeenkomst niet vernietigen, welke het jegens die hulp troepen verbindt. Hierin, even als in alle zaken, heeft de Paus tijd noodig; trouwens hij is, volgens de uitdrukking van de Maistre, niet alleen de eerste bedienaar Gods, maar, om dezelfde reden, de eerste bedienaar der vorsten.

Een zegt dat de onderhandeling met Rusland niet zeer vooruit gaat. De heer Bludoff ylt zich evenwel, dat de zaak tegen de vaste afgevoerd zal zijn. De diplomaat, die veel haast schijnt te hebben, zou een goed middel kunnen aanwenden, om zijne werkzaamheden te verkorten; namelijk door zich namens zijnen soeverein, te verbieden, om de verbannene of gevangene priesters aan hand te kudden terug te geven; de voor de godadienat gesloten kerken weder te openen; aan de vereenigde grieken de vrijheid te laten, het geloof, dat nog in hun binnenste leeft, te belijden en eindelijk, door te St. Petersburg eenen apostolischen nuncius te plaatsen, die, zoo als overal geschiedt, de kandidaten welke voor de bisschoppelijke zetels worden dragende worden kunnen onderzoeken, indien de instructie van den keizer, wiens goede stemming zoo hoog opgevoerd wordt, den heer Bludoff magtigden, om die zoo eenvoudige en tevens zoo regtvaardige verminderingen aan te gaan, dan voorzeker, zou er een mogelijkheid bestaan tot een spoedig einde der onderhandelingen. Wanneer hetgeen van Europa afziet, verrast ons, dat de uitdaging van den heer Bludoff tot wijchen. De verhoorde catholijke kerk zou aan de gansche ye-

reld (van de vrede) afstemmingen, het duidelijk en roemvolst bewijs leveren der regtvaardige beginselen en der grondsoedigheid van keizer Nicolass.

Het crimineel verhoor voor de Pauselijke Staten is reeds eenmaal den 11 de december met 1871 verhoord. Het wordt worden uitgelezen door de heeren Bruni, Bonini, Alessandri, Benvenuti hebben het bewerkt. De wijzigingen in het oude wetboek aangebragt, maken het derde gedeelte van het werk uit. De straffen tegen staatsdading misdrijven bepaald, zijn zeer zacht.

TURKIJE.

Men schrijft uit Bagdad aan het dagblad van Konstantinopel: De cholera heeft, sedert veertien dagen nog dertig tot veertig slagtoffers per dag in onze stad geveld. Sedert twee dagen is dat getal tot op 14 of 15 vermindert.

Te Bassora, waar de ziekte omstreeks 10 november uitbarste, heeft zij, blijkens brieven van den 18, 35, 40 personen per dag weggerukt.

Het algeheel bedrag der slagtoffers in het pachalik van Bagdad, zal het getal van 20,000 te boven gaan.

Een groot gedeelte der bevolking van de stad, dat gevlugt was, is thans geruggekeerd.

De cholera heeft Moussol aangetast, doch, uithoofde van het gevorderde jaargetijde en de strenge koude, richt zij aldaar weinig verwoestingen aan.

Eene verschrikkelijke ramp heeft den 17 november de stad Salouka in den rooy gedompeld en een aantal huizezinnen in de diepste ellende gestort. Het vuur, die verschrikkelijke plaag, welke Turkije zoo dikwijls en zoo vreedzaamig bevoekt, heeft wederom hare woede doen gevoelen. Geen hulp heeft dezelve geweld te keer kunnen gaan.

Den morgens ten acht ure gaf een kanonshot, op de citadel geloot, het teeken van den nood; doch op dat uur, hij klaren dag, kroesterde niemand ernstige bezorgheid. De brand was aangevangen in de wijk der Joden, in een klein bazar, gelegen tusschen het paleis van den pacha en de moskee van St. Sofia; het vuur was ontstaan in een huisje, waarvan de eigenares afwezig was. In eenen oogenblik stonden al de omliggende woningen in laage vlam en toen de spuiten aanrukten, had de brand reeds eene verbazende uitgebreidheid. Een hevige storm maakte de verwoesting nog grooter.

Acht honderd en zestig huizen zijn de prooi der vlammen geworden; vijftien honderd huizezinnen zijn zonder dak.

Ditmaal is de lagere klasse getroffen. De handel is gespaard gebleven. Er is dadelijk eene inschrijving geopend, welke den eersten dag reeds 70,000 piasters bedroeg. De commissie tot onderstand heeft insgelijks een beroep op de goedwilligheid harer landgenooten en der vreemdelingen gedaan.

AMERIKA.

Op de dagteekening der laatste tijdingen uit Mexico had men aldaar tijdingen uit Californie ontvangen.

De commodoor Stockton, bevelhebber van het Amerikaanse eskader in de Stille Zee, heeft Californie in drie staten verdeeld, welke van nu af verklaard zijn deel te maken van de Unie. Daarbij is bepaald geworden, dat de beoeming van gedeputeerden, om te Washington zitting te nemen, eerstdaags geschieden zal.

Men zegt dat de zaakgelastigde van Engeland van zijn gouvernement het bepaald bevel heeft gekregen om van Santa Anna de onmiddellijke terugtrekking te vorderen, der 30,000 mans, behorende aan den mexicaanschen hantelen welke hij aangehouden heeft. Hij moet dezelve aan boord

van het engelsch eskader bezorgen, om daarna aan de regtvaardigen te worden uitgedeeld.

DUITSCHLAND.

BERIJN 7 december. De stedelijke raad van Berlin heeft besloten bij den aanstaande landdag onderscheidige voorstellen in te dienen, waaronder de volgende:

1°. De afschaffing der wet, waarbij bepaald wordt dat geen besluit van eenigen provinciaalen landdag aan den Koning zal onderworpen kunnen worden, wanneer niet twee derden der aanwezige stemmen hetzelfde hebben goedgekeurd.

2°. Erkenning der duitisch-catholiken en vergunning aan hen van de zelfde regten, welke de overige christelijke geloofsbelijdenissen genieten.

3°. De emancipatie der joden, op den grondslag gevestigd bij de wet van 11 maart 1812, en eene algemeene herziening der wetten en besluiten betrekkelijk de joden.

4°. De oprigting van regtbanken van koophandel.

5°. Eene nieuwe wet op de bankbreuken.

6°. De daarstelling van een ministerie van koophandel en nijverheid.

WESTFALIE. De eerw. heer Georges Kellerman, kanunnik der kathedraal te Munster, is den 10 dezer tot bisschop van Munster verkozen, door het kapittel der kathedraal. Het gouvernement heeft dadelijk in de keus toegestemd. De nieuw benoemde bezit het vertrouwen van alle menschen, zonder onderscheid. Hij oefent eenen grooten invloed uit, en zijne standvastigheid tegen over het gouvernement heeft niet weinig toegebragt, om hem denzelfden te doen verwerven. Hij is een der godvreesendste, ijverigste en geleerdste priesters van Westfalen. Hij is deken van St. Ludgerus geweest en nu een lang leeraar aan het seminarie van Munster. Hij is met veel gesachts prediker. Zijne leerradenen zijn geliefd en zeer gezocht. Ongeveer luttel telt hij reeds 70 jaren. Hoop wij dat God hem nog vele jaren leven zal schenken. Munster is geheel in vreugde.

ENGLAND

LONDEN 12 december. De Sun meldt dat aanstaanden woensdag een kabinetraad zal gehouden worden; op Foreign Office en dat de koningin op aanstaanden zaterdag eenen geheimen raad op het kasteel Windsor zal houden, waarbij de dag bepaald zal worden, waarop het Parlement, tot de afdoening van zaken zal bijeengeroepen worden.

De Morning Post meldt de bekeering tot het catholicismus van den heer Henry Pownall, zoon van den mayor van Middlesex.

SPANJE

MADRID 7 december. Don Enrique is te Madrid aangekomen en heeft reeds het bezoek aangenomen van den koning en de ministers.

De verkiezingen zijn den 6 te Madrid en door geheel Spanje aangevangen. Het blijkt dat de algemeene uitslag derzelfde bijna acht dagen bekend zal zijn. Te Madrid rekent het ministerie op eene volkomene overwinning. De partij des vooruitgangs kon ter naan veruoud twee harer kandidaten benoemd krijgen.

El Clamor zegt dat de ministerieel steeds voortduurt. De heer Amers heeft reeds afscheid genomen van zijne onderhoorigen; de heeren Isturiz, Sanz en Capcia hebben besloten bij de koningin aan te dringen opdat deze hun ontslag aanneemt.

FRANKRIJK

In een vruchtbaar dal, te midden der Pyrenen gelegen, ver van alle gerucht en omwentelingen, ligt een kleine staat, bekend onder den

naam van republiek van Andorra. De inwoners leven onafhankelijk onder de bescherming van Frankrijk en Spanje; zij hebben eigene wetten en een afzonderlijk bestuur, aan welks hoofd zich twee opperste regters bevinden, een Spanjaard en een Franschman.

De republiek bevat 54 dorpen, welke eene bevolking tellen van ongeveer 12,000 zielen, levende van de opbrengst der kudden, die de voornaamste rijkdom van het land uitmaken. Toen Napoleon het Pyreneeën gebergte overtrok, om zich naar Spanje te begeven, hield hij te Andorra, de hoofdplaats van het gemeenebest stil, aanvaardde er het beschermheerschap over en beloofde geschrevene wetten aan hetzelfde te zullen geven; doch door de daarop gevolgde gewichtige gebeurtenissen is die belofte nu niet vervuld gebleven. De ingezetenen hebben thans zelve de uitvoering daarvan tot stand gebracht; een algemeen wetboek is den 7 november a. j. plechtig te Andorra afgekondigd. Dit wetboek, merkwaardig door deszelfs eenvoudigheid, behelst in hondert artikelen al de burgerlijke en criminele wetten der republiek.

Onder deze laats is eene bepaling voor, welke meldenswaardig is. Een doodslag is in dat land eene zeldzame zaak, en wanneer de doodstraf uitgesproken is, moet de uitspraak des regters, alvorens ten uitvoer te kunnen worden gelegd, bekrachtigd worden door de vertegenwoordigers der dorpen, daartoe speciaal te Andorra opgeroepen. Tot uitvoering der doodstraf wordt een middel gebesigd, in overeenkomst met den aard der plaats. Op eenen korten afstand van den weg naar Katalonie, is in het gebergte een verblijvende afgrond, welken het menschelijk oog nimmer heeft kunnen peilen. De schuldige wordt gelinddoekt naar die plaats gebracht en daar, in het bijzijn van allen, door den scherprester neder geworpen in dien afgrond zonder bodem.

De voornaamste ingezetenen der stad Sedan hebben, eenige dagen geleden, onafdeling besloten, om op den aanstaanden nieuwjaarsdag geene kaartjes uit te geven. Elk der personen, die zich gewoonlijk aan dit gebruik onderwierp, heeft, ten behoeve der afdeling, ingeschreven voor vijf franken, welke som gewoone kaartjes gelijk te staan aan de afgeschatte uitgave. Dit heeft dit voorbeeld, hetwelk wezenlijk aanbevelingswaardig mag genoemd worden, nagevolgd.

Talrijke benden watervogels zijn in den nacht van den 11 op den 12 dezer en in den vooravond van den 12 over Parijs heengevlogen, zich van het noorden naar het zuiden begevende. Dit voorspel spreekt van eenen strenge koude.

NEDERLAND.

's HERTOGENBOSCH den 16 december.

De Minister van Financien, als daartoe gemachtigd bij Koninklijk besluit van den 10 december 1846 (*Staatsblad* n.º 64), in uitvoering van de wet van 18 december 1845 (*Staatsblad* n.º 90), brengt mits deze ten algemeene kennis: 1.º dat van maandag den 21 tot en met donderdag den 24 december aanstaande, alsmede op maandag en dinsdag den 28 en 29 derselver maand bij de Nederlandsche Bank en bij de Agenten van 's Rijks schatkist op de gewone kantoor-uren, ter inwisseling kunnen worden aangeboden:

de oude stukken van een gulden en van een halven gulden; 2.º dat de intrekking van de voorzeide muntstukken zal plaats hebben tegen voorloopig in omloop zijnde oude munt, of wel tegen nieuwe zilveren munt, of ook tegen maniljettes, volgens de wet van den 18 december 1845 (*Staatsblad* n.º 90) daargesteld; 3.º dat bij tijdelijke ongenoegzaamheid der kassen, door de Agenten zullen worden afgegeven

bewijzen op de Nederlandsche Bank te Amsterdam, bij vertoon aldaar betaalbaar als bij § 2 vermeld, of bewijzen bij het Agentschap zelf, mede in dien voege betaalbaar vijf dagen na dato, en zulks naar keuze, door de belanghabben den bij de afgifte der specie te doen;

4.º dat de ontvangers der belastingen de inwisseling zullen bevorderen door overneming tot op den 28 december aanstaande, met uitzondering van de Zon- en Feestdagen, van de buiten koers gestelde specie tegen andere, zooveel hunne kassen dit toelaten;

5.º dat de bovengemelde muntstukken met den 25 december aanstaande buiten omloop worden gesteld, en dien tengevolge niet meer in betalingen voor de schatkist zullen aangenomen worden, noch door de ingezetenen zullen behoeven te worden aangenomen.

's GRAVENHAGE, den 12 december 1846.

De Minister voornemens,
VAN HALL.

's GRAVENHAGE 12 december. Gisteren avond werd alhier, ter eere van 's konings geboortedag, door het garnizoen der residentie het vroeger afgekondigde militaire feest gehouden, in de nieuwe koninklijke manege, die tevens werd ingewijd.

Onder de verschillende voordragten van wet, welke men bij de hervatting der werkzaamheden van de Tweede Kamer te gemoet ziet, zal ook behooren een ontwerp tot vaststelling van het *Tarief van honorarium voor de Notarissen*. Het bestaande heeft zoodanige gebreken doen uitkomen en de ondervinding schijnt aanleiding tot het maken van vele verbeteringen gegeven te hebben.

De onderscheidene regterlijke collegien moeten, naar men verneemt, over de samenstelling van het wetsontwerp zijn gehoord.

13 december. Men verneemt nader, dat de twee hoofdbeginselen, waarvan de regering zal uitgaan bij de samenstelling der te doene wetsvoordragt, houdende het tarief van honorarium voor notarissen, daarop zouden neerkomen: in de eerste plaats, dat de bepaling voor het honorarium voor notarissen alleen behoort plaats te hebben voor werkzaamheden hun bij de wet opgedragen of toegelaten; weshalve die bepaling zou blijven binnen de grenzen der wet op het notaris ambt van 1842; en ten tweede, dat ten aanzien van den te volgen maatstaf bij de bepaling van het honorarium, de regering ontheld zou hebben het gevoelen, dat voor akten in originali afgegeven, eene vaste bepaling zou staan, doch dat het honorarium voor alle andere akten bij vacatien moest worden berekend, zonder toekenning van proportionele bepalingen naar gelang van de sommen of geldwaarden.

Het heeft H. K. H. mevrouw de prinses van Oranje behaagd, aan onzen stadgenoot, den heer K. Fuhr, een fraai bewerkt gouden cilinder horloge te verzenden, als een teken van Hoogstderzelver tevredenheid over de goede zorgen, welke door genoemden uitgever voortdurend gedragen worden voor de fraaie afwerking van het jaarboekje *Aurora*, hetwelk aan H. K. H. is opgedragen en ditmaal met haar portret prijkt. Dit portret is door den heer de Mare, te Parijs, gegraveerd, naar eene schildering van den beroemden schilder N. de Kroyer.

LEEUVARDEN 10 december. De ziekte, welke in deze provincie op de klei langs de noord en westelijke zeestrand, van af de Groninger grenzen tot aan het zand-, heuvel- en bosrijke Gaasterland, sedert het jaait van augustus heeft geheerscht, neemt nu merkbaar, vooral in hevigheid, af.

De H. H. Balkema en Co. hebben dezer dagen aan het ministerie van Binnenlandsche zaken ter goedkeuring gezonden de plans en profielteekeningen der 2, 3, 4 en 5de sectien van den door hen

aan te leggen spoorweg, zijnde van af Meppel tot Groningen en van daar tot Delfzijl, alsmede van den zijtak van Groningen tot Nieuwe-Schans.

GOES 8 december. Heden vertoonde men alhier de bijzonderheid van *nieuwe aardappelen*, gewonnen van poters van dit jaar, welke eerst in de laatste dagen van augustus waren in den grond gedaan. Deze aardappelen onderscheidden zich van het eerste of gewone gewas, door bijzondere zuiverheid van smaak en hoedanigheid, en hadden de grootte van een gewonen winter-aardappel.

Ingezonden Stukken.

Aan de Redactie van den Noord-Brabander.

Mijnheer de Redacteur.

In uw geëerd blad van den 8 dezer getien heb ik mededeeld, dat China mijnen van goud en zilver opgedolven heeft, en dat het wenschelijk ware dat Nederland ook zoo een mijntje bezat.

Waerlijk wij behoeven voor China niet onder te doen; hoevele mijnen van goud en zilver zijn er sedert den jare 1830 in ons klein landje al niet opgedolven, die miljoenen schokas hebben aangebragt? Mijns dunks moet hieraan ieder waar Nederlander genoegzaam doordrongen zijn, dat China nog veel zal moeten vinden alvorens het zich met Nederland zal kunnen gelijk stellen. Ja, Nederland is niet alleen rijk in goud- en zilver-mijnen, maar bezit ook vele gedoopte mannen, rijk in vinding. Of heeft men al vergeten den gevonden schat van een honderd en zeven en twintig millioenen. Weg dus met China en leve Nederland! want, hoevele goud- en zilvermijnen kunnen er nog niet opgedolven worden ten voordeele van 's rijks schatkist en voor de arbeidende klasse om in de behoefte van hun huisgezin te voorzien, indien men maar zooveel geld wilde besteden, als men voor die rentelooze batterijen en dijken heeft uitgegeven en die nog veel zullen kosten aan onderhoud, om ze in eenen goeden en sierlijken staat te houden? Dat men dan maar wpeste en onysochtbare heidegronden tot cultuur liet brengen, die later geen onderhoud vereischen, maar integendeel de schatkist 's jaarlijks een aardig sommetje zouden aanbrengen. Ik zal niet vragen, kunnen die batterijen ooit van dienst zijn? ik hoop het niet; met huisering denk ik aan het oogenblik, als de leuten zullen moeten ontstoken worden, om het kanton te doen buldenen om die te verdedigen! zulke kust-menschenlevens, ledigt 's rijks schatkist en veronttrust ieder ingezetene; want die koopt om ze te bevechten, vullen hunne beursen ten koste van ieder ingezetene, en die moet retirees heeft reisgeld nodig om elders een goed heenkomen te zoeken, en daarentegen het omgedolven land blijft waar het is en voedt menschen en vee. Wat nu van de twee voorgeselde het beste is, laat ik aan ieder wel-denkend ingezetene ter beoordeeling.

H. den 14 december.

Ed. Landman.

Mengelwerk.

Uit Birmingham is aan het fransch dagblad *Univers* de volgende belangrijke brief geschreven. De stad Manchester is dezer dagen gevoelig geweest van talrijke bekeeringen. Ik begreep de vernietiging, wanneer ik bewees dat de afgedoolde schapen van het anglikanisme bij voortdoring in den schoot der Kerkstruggen. Tengevolge eener *katrakte*, te Manchester door twee zendelingen gepredikt, welke voor de partij zijn zelfs de heerlijkste vruchten gedragen heeft. Hebben honderd negentig protestanten hunne dwa-

lingen afgezworen, om het ware geloof te omhelzen. Een der vrome zendingen is overbekend door den heer, waarmede hij zijne moeilijke taak vervult. Lid van de Instelling van liefde, door der Rosmini gesticht, predikt hij thans het evangelie in Engeland, na vroeger in de maatschappij te Rome geschitterd te hebben. Dr. Gentili, de man, van wien ik u thans spreek, heeft niet glans de betrekking van adelpaats te Rome vervuld, alvorens zich te scharen onder de heilige geleerden der verspreiders van de waarheid.

Op den laatsten dag der retraite naderden negen duizend personen tot de heilige Tafel. Wat u betreft, die zoveel stichtende voorbeelden in Frankrijks hoofdstad onder de oogen hebt, deze uitkomst zal u wellicht weinig treffen; maar bedenk, dat hetgeen ik u verhaal, in Engeland voorvalt, in eene dier fabrieksteden, wier bevolking de verwezenlijking oplevert van hetgeen het onzedelijkst en bedorvenst kan uitgedacht worden in ons gansche rijk, en wellicht in geheel de wereld; de daadzaken, welke door onze parlementaire onderzoekingen gestaafd worden, leveren daarvan het onomstootbaar bewijs. De uitkomst dezer retraite doet zien wat het catholiciënis vermag op die bevolkingen, welke de zorgeloosheid der anglikaansche Kerk in het volslagene bederf heeft laten versinken. Welke wonderen zou men niet zien, indien in elke stad, in elk district aldus het evangelie kon verkondigd worden. Doch de zoo zeer gewenschte zendingen onthreken op alle punten; zelfs de meest begunstigde plaatsen missen het benoodigd aantal priesters. Italië heeft ons eenige van deszelfs vrome kinderen gezonden, tot onderscheidene orden behoorende. Frankrijk leit onder ons eenige zendingen; maar is het zeker dat het godsdienstige Frankrijk niet meer kan doen? De heilige Gregorius heeft, zoo ik mij niet vergis, aan de geestelijkheid van Gallie hare onverschilligheid verweten in het hulp bieden aan de aacht der Britten voor de waarheid.

Kan de Kerk van Frankrijk, bij het zien eener beweging, welke niet zonder eenige overeenkomst is met die, waarvan de H. Augustinus de bevorderaars de getuige was, in overredigheid der hulphbronnen, waarmede zij beschikken kan, na de raupradige dagen, welke zij te doorworstelen heeft gehad, haar aandeel niet bij brengen in het heilig leger der zendingen, welke in Engeland het Evangelie verkondigen? Wij bewonderen de heldhaftige zelfopoffering van Frankrijk, hetwelk niet ophoudt met zich veel roem te verafgelegenste oorden met het bloed zijner martelaren te bevochtigen; maar terwijl het zijne zonen over de zeeën zendt, veroorloft het mij deszelfs aandacht op Engeland te vestigen. Hier, op een eiland, hetwelk slechts door een zeeënge van hetzelfde afgescheiden is, valt een rijke oogst in te zamelen en het versterk van taaf is eene, ligt te overwinnen moeijelijkheid.

Eene omstandigheid, welke mij deze gedachten heeft ingegeven is, dat een uwer bewonderingswaardige bisschoppen, Mgr. de Mazenod, mij voorgaan is in het beroep, hetwelk ik aan de franche geestelijkheid rigt. Die eerwaardige en heilige kerkvoogd, wiens trouwe leerlieden het licht des Evangelies tot in de verafgelegenste oorden van Amerika overbrengen, heeft begrepen, wat Englands toestand van Frankrijk vordert. Er bestaan bij ons twee instellingen van zendingen, welke uit Marseille gekomen zijn. Dit begin, onderpand der belangstelling, welke Englands toestand aan Mgr. de Mazenod inboezemt, geeft ons den waarburg, dat hij aan zijn werk al te ontwikkelingen geven zal, waarvoor het vatbaar is. Ik mag u geene ontwerpen voordragen, het minder plekken onderwerpen tot het bereikend van een zoo gewenscht doel. De heilige zal beter dan ik

aan uwe geestelijkheid en aan de zoo heilige leden van uw episcopaat ingeven, hoe zij het best de pogingen der zendingen van Engeland zullen kunnen ondersteunen. Onze apostolische vikarissen hebben behoefte om in alle catholijke landen strijders te werven. Brittanje heeft eertijds eenige zendingen naar Gallie gezonden, dat dan de overige provincien dit voorbeeld en dat van Mgr. de Mazenod volgen!

Indien in al onze steden de waarheid kan verkondigd worden, zoo als na te Manchester gebeurd is, zoudt gij de protestanten van alle sekten zien tuetuelen, en Engeland zoo spoedig herboren zijn.

De catholijke beweging, welke tot heden vrij langzame schreden in het oostelijk district gedaan heeft, staat op het punt om aldaar een nieuwe vlugt te nemen. Mgr. Ullashorne heeft tot dat doel, het stadje Bath verlaten, om zijn bisschoppelijk verblijf te Bristol te vestigen. Eene belangrijke en volkrijke bezetting zal aan den kerkvoogd hulphbronnen en middelen tot arbeid aan de hand doen, welke hij te Bath niet vinden kon. Ook hier is gehoeft aan zendingen. Dit district bezit een huis van paters missionarissen, Zusters van verschillende orden, waarvan eenige uit België gekomen zijn, doch het heeft niet het tiende gedeelte der priesters, welke het noodig heeft.

Bij de honderd negentig bekeeringen van Manchester kunt gij nog drie andere voegen, die meer indruk hebben gemaakt; die van den heer Toogood, oprichter en redakteur van de *Oxford and Cambridge review*; die van den zoon van een der magistraten van Middlesex, Henry Poyhall en die van den heer Cox, van het collegie van Exeter te Oxford. Onderscheidene redenen vorderen dikwijls eene groote bescheidenheid voor de bekeeringen, welke in de hoogere rangen der maatschappij plaats grijpen; daarom worden zij ook niet onmiddellijk bekend gemaakt.

Paschen en Kersmis zijn de twee plegtigheden, waarbij met bij voorkeur de bekeeringen doopt. De tijd, welke tusschen die twee feesten verloopt, wordt besteed, om hen te onderwijzen en voor te bereiden tot het ontvangen van het water der wedergeboorte.

Het ware moeijelijk het juiste getal op te geven dergenen, die bij de aanstaande feesten in den boezem der kerk zullen opgenomen worden; doch te oordeelen naar een aantal berigten, zal het zeer aanzienlijk zijn. In afwachting dat Frankrijk meer onmiddellijk deel neme dan tot heden aan den zegen van het apostelambt, waartoe Engeland het uitlooft, bid ik u hetzelfde te verzoeken om ons niet te vergeten, zijnen ijver te verdubbelen, opdat de danw, welke de gebeden van het aartsbroederschap van het H. Hart van Maria op ons eiland doet nederkomen, overvloediger worde, en wij zullen de wonderen, welke het er wrocht, nog zien toenemen, tot de grootste verheerlijking Gods!

W. W.

Advertentien.

Door deze verwittigd het geacht publiek, dat bij **A. GOMMERS**, in het Oud-Keizershof, in de Postelstraat, alhier, op aanvragen van verkopen van de huijen kunnig beoorgd worden, **ZIJDEN GOEDEREN**, bestaande hoofzakelijk in **PELS JASSEN** voor **HEEREN**, **ZIJDEN DAMES MANTELS**, met en zonder **BONT**, etc. Deze **GOEDEREN** worden echter niet aan boven genoemd huis verkocht.

TE ROSENDAAL, (Noord-Brabant) wordt te koop aangeboden de van ouds geruimeerde en sedert jaren met goed gevolg in werking geweest zijnde

BIERBROUWERIJ

genaamd de *Vijshoek*, met **ROZINGE**, **SCHUUR** en **ETC.** staande en gelegen aan de Groote Markt aldaar. Te bevragen bij **Mr. E. J. A. VAN HELLJ** Notaris te Rosendaal, Brieven franco.

Graanmarkt

van **HERTOGEN BOSCH**

Mandag en Dingsdag 14 en 15 december.

ROGGE / 9.85 / 10.00 a / 10.35

BOEKWEIT / 7.15 / 7.50 a / 7.85

HAYER / 3.25 3.50 a 3.85

AMSTERDAM, 14 December

Tarwe tot zorge prijzen met weinig handel, 128 p. n. n. Posten f330; 125 p. n. Vries f340.

Rogge iets lager met gereeden handel. In satr., 116 p. Archangel en Petersh. f260.

Garst en Haver zonder handel.

Van Boekweit aan benoedigen verkocht: 120 p. Posten f240; 148 p. Gron. Veen f225.

Lijnzaad in een doen: 108 p. Koningsh. f250.

Raapolie dadelijk en op levering in een een doen, per 6w. f37; Vlieg f36; in de stad f38; Mei f34; Sept. en Octob. f34; a 5.

Lijnolie per 6w. f32; Vlieg f31; Heuapolie per 6w. f35; Vlieg f33.

Raapkoeken f70 a 72. Lijnkoeken f14 a 13.

MIDDELPRIJS DER GRAAN

OP DE VOORNAAMSTE MARKTEN VAN **RUSLAND.**

Gedurende de maand October 1846.

Per **NEEDERLANDSCH MUD** (hectolitre) de Prijzen in **FRANKEN.**

	Rogge	Tarwe	Haver
Archangel (16 oct.)	8 95	11 40	6 84
Bessarabie (11 oct.)	5 82	10 58	4 40
Esthonie (18 oct.)	11 87	18 71	6 43
Jaroslaf (16 oct.)	6 61	12 02	4 65
Ecatherinoslat (9 oct.)	2 94	5 70	2 25
Jenisee (20 sept.)	16 72	24 37	12 38
Irkutsk (16 sept.)	11 36	10 85	6 40
Katanga (8 oct.)	5 81	10 26	3 53
Casan (12 oct.)	3 89	5 89	2 09
Carpienne (20 sept.)	" "	7 79	5 14
Caucasus (6 oct.)	3 99	" "	3 23
Kiew (12 oct.)	3 28	5 51	2 47
Koumo (11 oct.)	" "	" "	8 02
Koblenz (15 oct.)	18 50	17 17	7 13
Lyfian (18 oct.)	12 35	17 86	7 03
Mohelew (18 oct.)	8 17	11 59	5 34
Moskou (14 oct.)	6 47	10 46	5 01
Nijn Novogorod (14 oct.)	8 17	8 64	3 45
Novogorod (18 oct.)	14 15	" "	5 91
Olonez (19 oct.)	" "	" "	" "
Orel (21 sept.)	4 77	" "	3 01
Orenburg (6 oct.)	2 41	4 57	1 65
Pensa (12 oct.)	3 42	" "	1 92
Perm (5 oct.)	3 68	" "	2 42
Podolie (10 oct.)	4 46	7 12	4 40
Pokawa (12 oct.)	3 42	5 13	2 85
Pskow (15 oct.)	10 43	17 02	6 23
S. Petersburg (8 oct.)	11 45	" "	7 01
Sarajewo (27 sept.)	1 86	5 47	2 20
Smirnsk (12 oct.)	8 80	5 70	2 33
Tauride (7 oct.)	4 42	8 72	3 47
Tobolsk (8 sept.)	2 37	5 16	2 39
Tonesk (26 sept.)	5 51	7 03	3 89
Toula (12 oct.)	4 02	7 80	2 31
Twër (15 oct.)	" "	" "	5 41
Vratka (12 oct.)	5 47	8 74	3 13
Volodga (16 oct.)	7 27	10 67	4 45
Varonetz (16 oct.)	3 07	5 22	1 95
Wladimir (12 oct.)	6 27	18 55	4 65

OPGAVEN van de Hoogte der Rivieren de **MAAS** te **GRUYÈRE** en de **DIERE** te **'s Bosch**, waargehouen des morgens ten 6 ure.

DA- TOMS	MAAS te GRUYÈRE			DIERE te 's Bosch		
	BOVEN AP.	GEWASSEN	GEVALLEN	BOVEN AP.	GEWASSEN	GEVALLEN
Dec. 14	6 5	0	15	"	"	"
15	6 59	54	"	1	19	5
16	"	"	"	1	19	0

De Hoogte te 's Bosch is 4 el 11 duim boven AP.

Hoogte v. d. Rijn te Keulen, den 12 Dec. 8 voet 2 el.

Ter Drukkery van **D. A. DE ROOY** te 's Bosch.